

Sadarbība ar izglītības pārvaldēm

2022.gada 13.aprīlī

LIZDA misija

Pārstāvēt, paust un aizstāvēt

LIZDA biedru

ekonomiskās, sociālās, profesionālās un tiesiskās
intereses, veidojot sociālo dialogu visos līmeņos.

Kas ir sociālais dialogs?

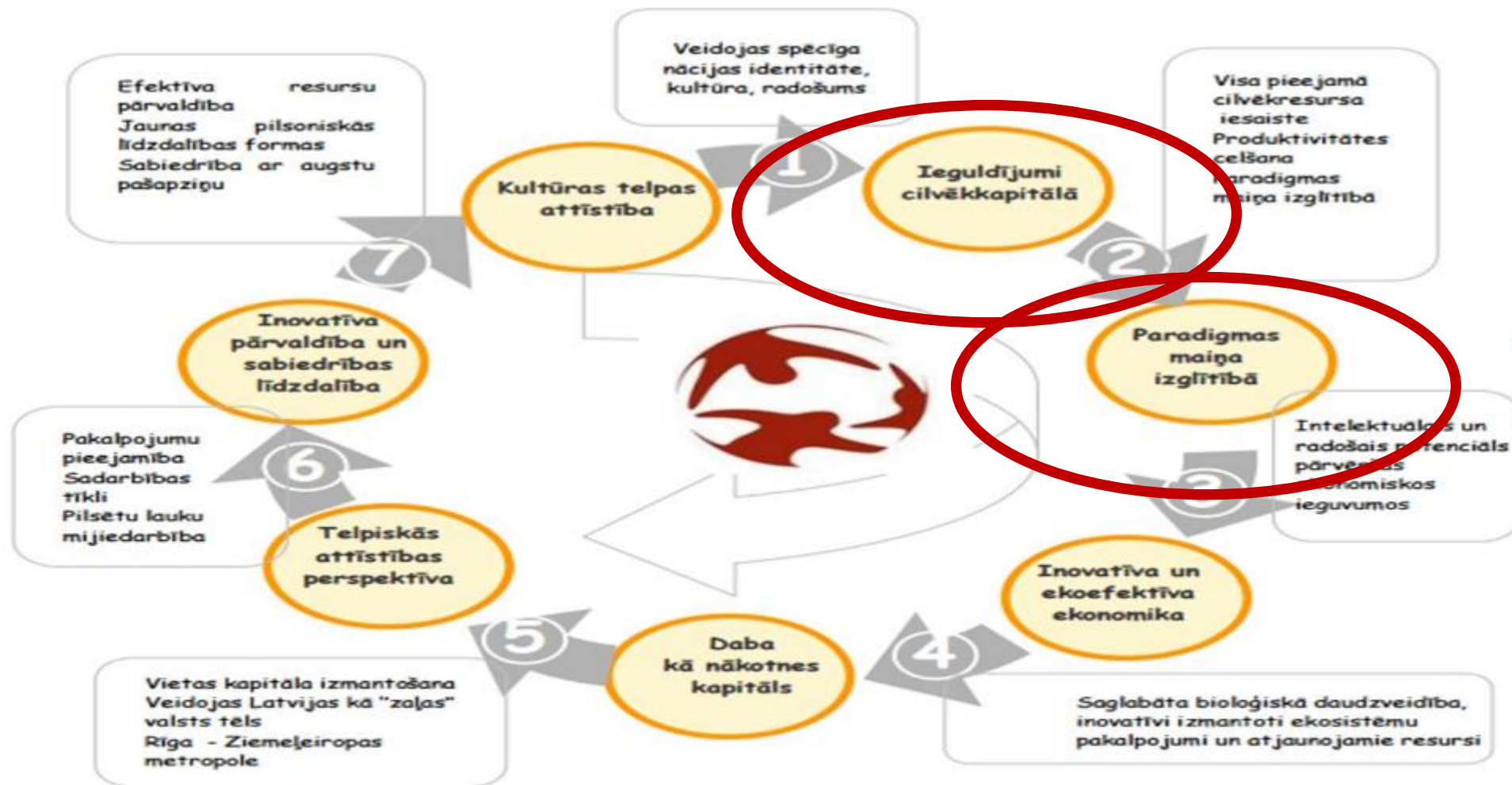
- **Sociālais dialogs** ir viens no Eiropas sociālā modeļa pamatelementiem. Tas ļauj sociālajiem partneriem (darba devēju un darba ņēmēju pārstāvjiem) aktīvi līdzdarboties, tostarp ar līgumu palīdzību, Eiropas sociālās un nodarbinātības politikas veidošanā.
- ES tiesību izpratnē **sociālais dialogs** ir dialogs starp arodbiedrībām un darba devēju organizācijām jeb sociālajiem partneriem.
- **Sociālais dialogs** iekļauj visu veidu sarunas, konsultācijas, informācijas apmaiņu starp valdību, darba devēju un darba ņēmēju pārstāvjiem vai starp viņiem par kopēju interešu jautājumiem, kas saistīti ar ekonomikas un sociālo politiku.

Sociālā dialoga mērķis

Sociālā dialoga mērķis ir veicināt sadarbību starp sociālajiem partneriem un panākt vienošanos, tādējādi nodrošinot sociālo stabilitāti un ekonomikas attīstību valstī. Sociālā dialoga kvalitāte ir atkarīga no kultūras tradīcijām, vēsturiskiem, ekonomiskiem un politiskiem procesiem valstī.

Kapitālu pieeja

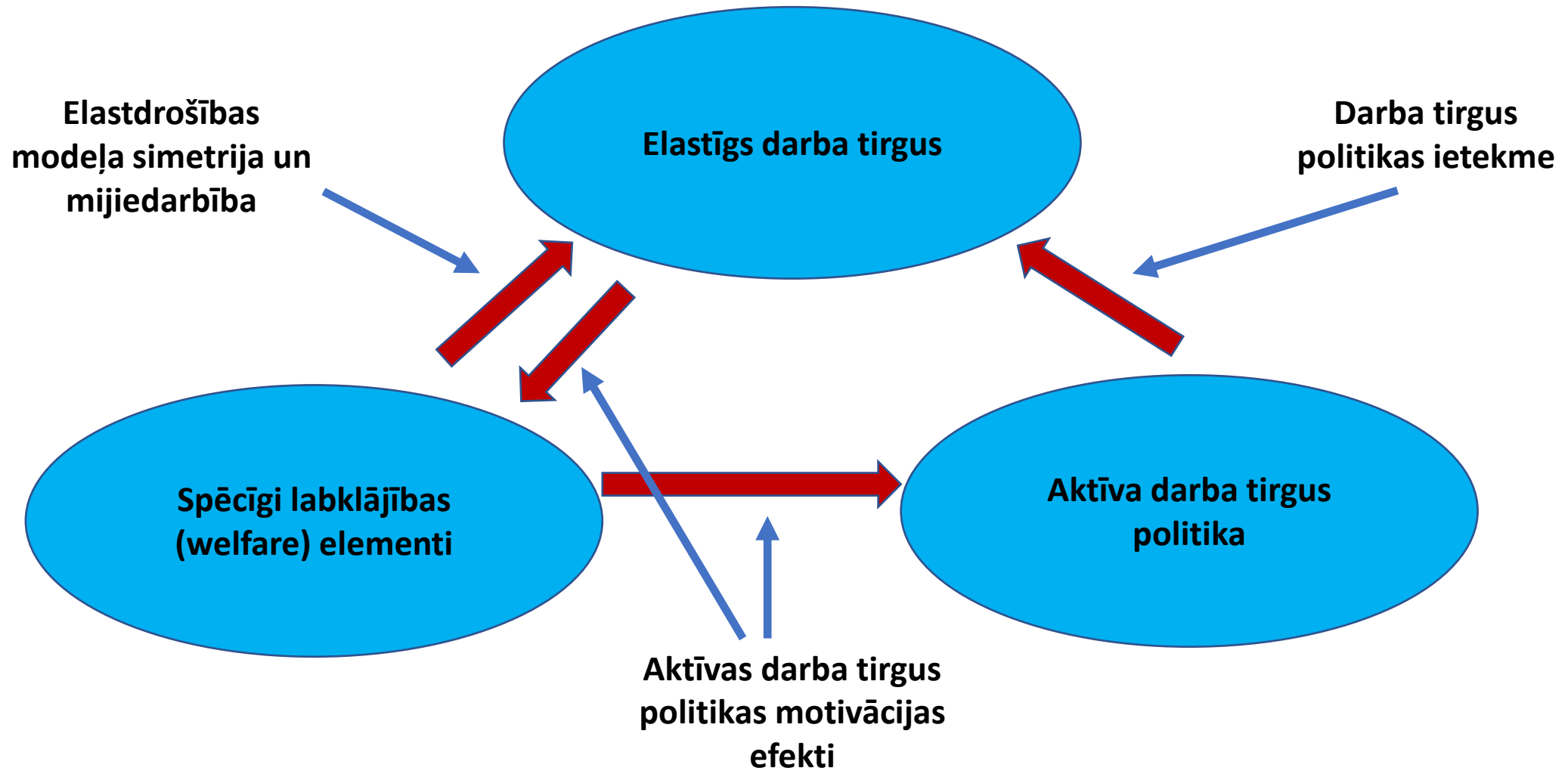
Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija nosaka galvenos valsts un sabiedrības ilgtermiņa uzdevumus ceļā uz vienotu mērķi - līdzsvarotu un ilgtspējīgu Latvijas attīstību. Stratēģijā izmantotā kapitālu pieeja ir viens no veidiem, lai rastu atbildi uz jautājumu, kā vislabākajā veidā izmantot un lietot mūsu rīcībā esošo nacionālo bagātību - cilvēka, kultūras, ekonomisko, sociālo un dabas, tai skaitā vietas, kapitālus, kurus gribam nenoplicinātus un pavairotus nodot nākamajām paaudzēm.

Ilgspējīgs dzīvesveids, domāšana un rīcība prasa noteiktu sabiedrības un indivīdu paradumu un attieksmes maiņu.

Pedagogu darba dzīves kvalitāte – sasaiste ar ieguldījumu cilvēkkapitālā un elastdrošībā

Ietekmējošie faktori	Nozīmīgākie objektīvi/subjektīvi mērāmie aspekti
Motivācija darbam	Darba alga, darba slodze, atvaļinājums, pedagogu darba kvalitātes novērtējums
Pedagogu tiesības	Vienlīdzīgas iespējas visiem, darba tiesību ievērošana
Darba vide	Darba apstākļi, darba drošība, psihosociālā darba vide
Attiecības darba vidē	Attiecības ar skolēniem, darba devēju, kolēģiem, vecākiem, pašvaldību
Sociālās garantijas	Veselības apdrošināšana, pabalsti
Profesionālais atbalsts	Methodiskais atbalsts, profesionālā pilnveide, mūžizglītība
Sociālā palīdzība	Sociālais atbalsts pirmspensijas vecumā, pabalsts darba uzteikuma gadījumā
Darba un privātās dzīves saskaņošana	Elastīgs darba laiks, apgādājamo bērnu vai vecāku aprūpes gadījumos

Dānijas elastdrošība – «Zelta trīsstūra» modelis

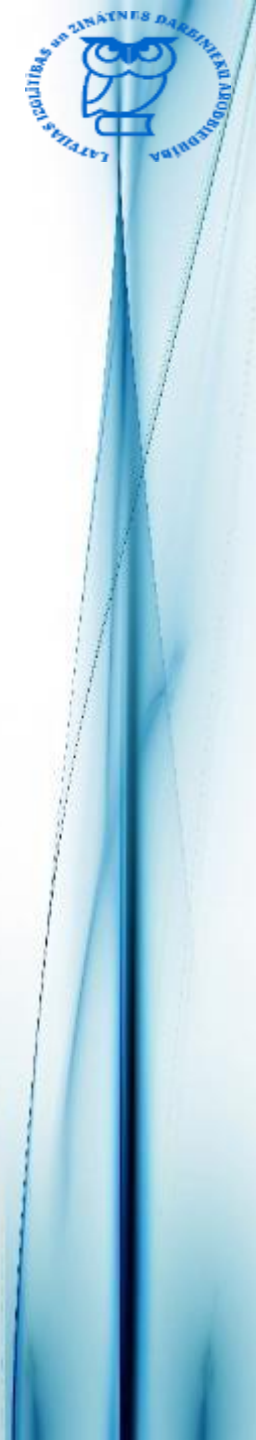
Avots: Madisen, 2006, The Danish flexicurity model, The golden triangle source.

Elastdrošību veido četri būtiski elementi

1. **Elastīgi, droši darba līgumu nosacījumi**, kas nodrošina pietiekamu elastību gan darba ņēmējiem, gan darba devējiem
2. **Visaptveroša mūžizglītība – kvalifikācijas pilnveide**, kas nodrošina apmācības visas dzīves laikā, lai darba ņēmējs spētu pielāgoties straujajām izmaiņām un inovācijām darba tirgū
3. **Aktīva darba tirgus politika**, kas sekmē pāreju starp dažādām nodarbinātības situācijām un sniedz atbalstu darba maiņas gadījumā
4. **Mūsdienīgas sociālās drošības atbalsta sistēmas**, nodrošina ienākumu drošību jeb ienākumu aizvietošanu sociālā riska iestāšanās gadījumā, veicinot darba ņēmēja atgriešanos darba tirgū.

Avots: Labklājības ministrija, <https://www.lm.gov.lv/lv/darba-attiecibas-un-socialais-dialogs-elasticiba-un-drosiba-darba-attiecibas>

Jautājumi, par kuriem lūdzam izglītības pārvalžu atbalstu:

1. Koplīgumu un ģenerālvienošanās slēgšana.

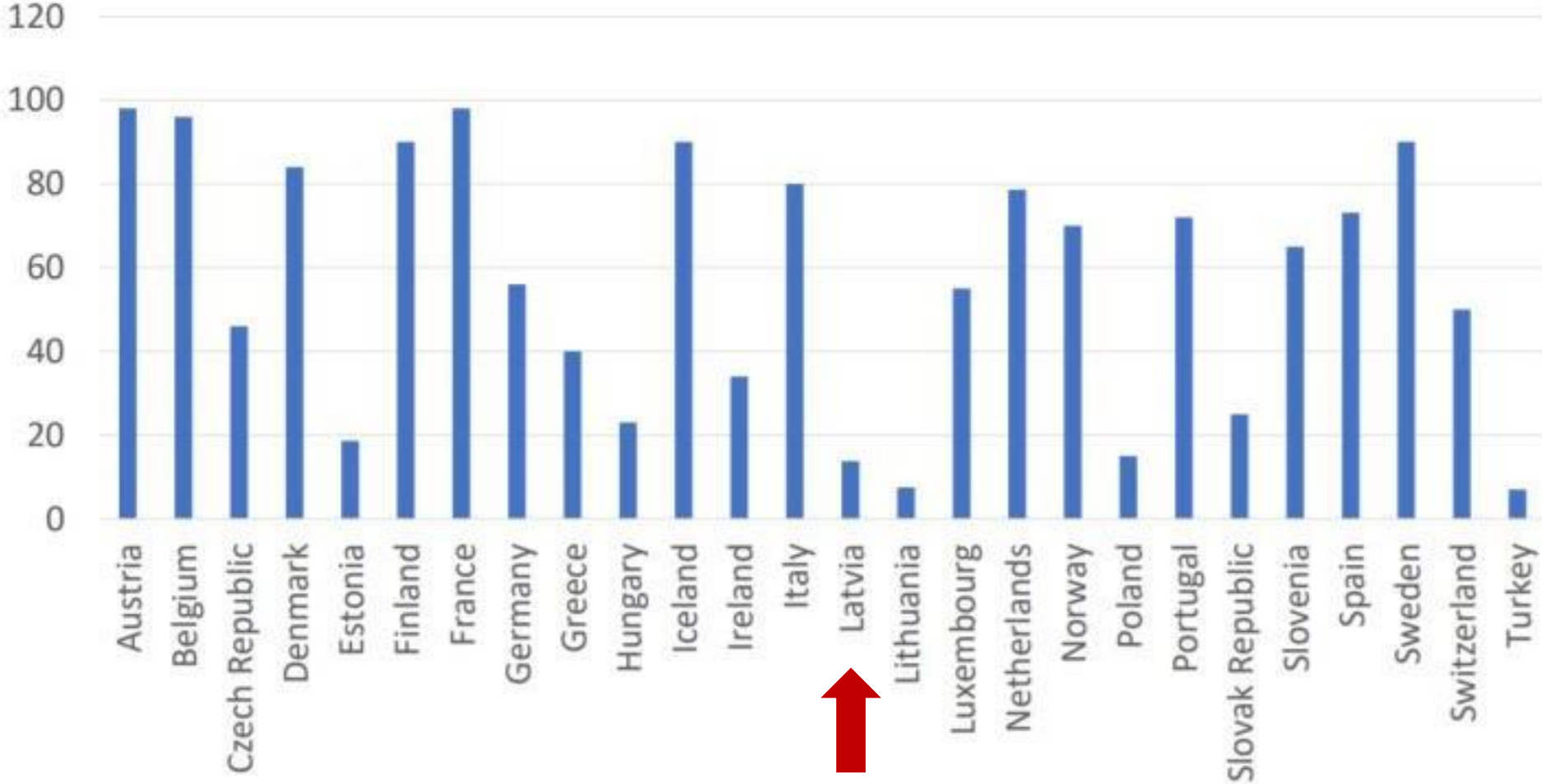

Tiesības uz koplīgumu pārrunām ir atzītas arī Eiropas līmenī. Tiesības slēgt koplīgumu paredz Eiropas Sociālā harta.

[arodbiedribu_ekskluzivas_tiesibas_un_kopligumu_parrunu_briviba.pdf](http://arodbiedribu.ekskluzivas.tiesibas.un.kopligumu.parrunu.briviba.pdf) (arodbiedribas.lv)

Koplīgumu pārklājums Eiropas Savienībā

CB COVERAGE

“Strādājošajiem ir tiesības uz koplīgumu, kā arī tiesības streikot.
Valsts aizsargā arodbiedrību brīvību.”

Latvijas Republikas Satversmes 108. pants.

- **Darba koplīgums** ir darba devēja un darbinieku rakstiska vienošanās, kas paredz darbiniekiem labvēlīgākus noteikumus nekā noteikts Darba likumā un citos darba tiesisko attiecību regulējošos normatīvajos aktos. Koplīguma noteikumi nedrīkst pasliktināt darbinieku tiesisko stāvokli.

ATCERIES!

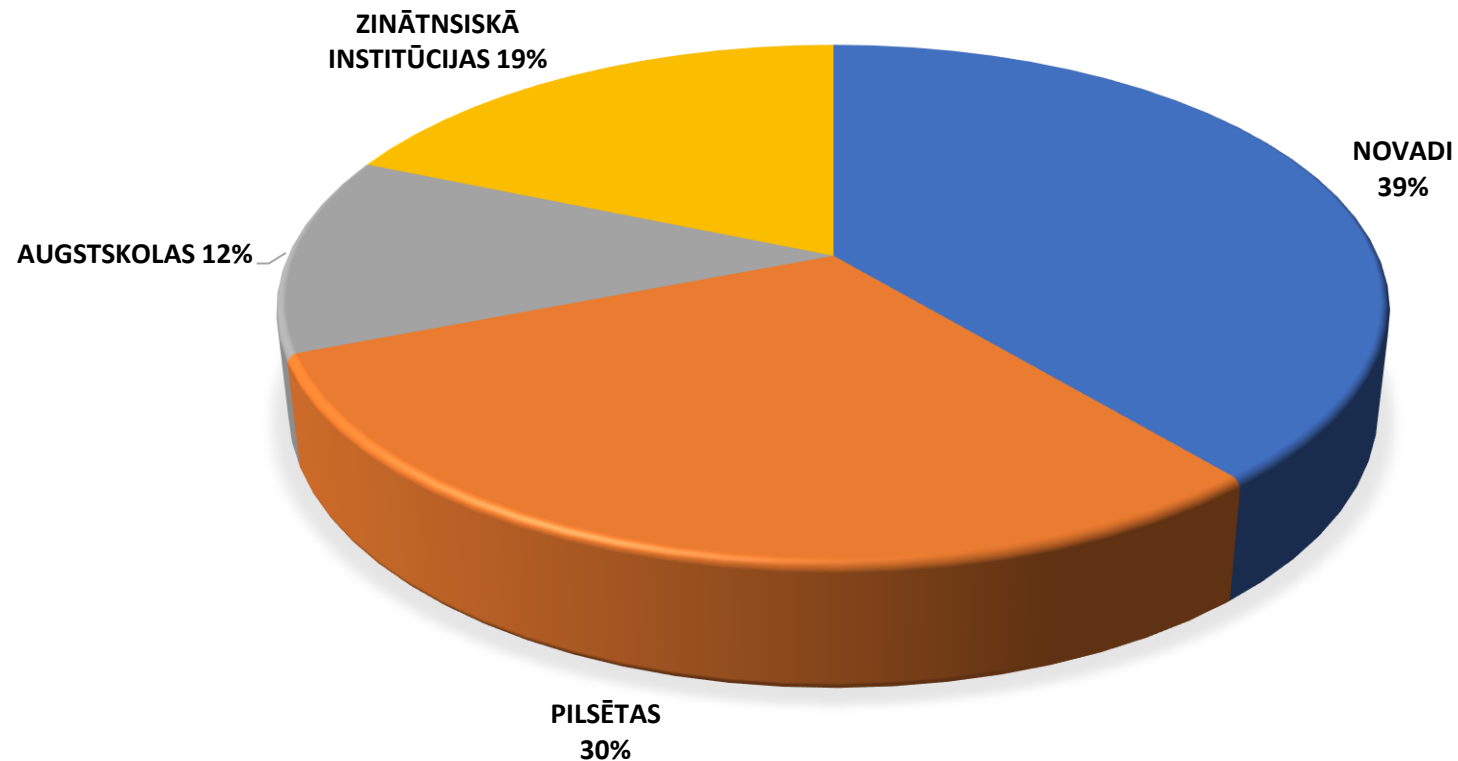
Darbinieku ieguvumi, slēdzot darba koplīgumu:
labvēlīgāki darba tiesisko attiecību nosacījumi
salīdzinājumā ar spēkā esošajiem attiecīgajiem
normatīvajiem aktiem.

- **Koplīguma mērķis ir uzlabot darba attiecību kvalitāti.**
- **Darba koplīguma noslēgšanu** var ierosināt darba devējs, darbinieku pārstāvji vai organizācijas. Tā noslēgšanai puses rīko sarunas, kuru laikā vienojas par koplīguma projekta izstrādāšanas un apspriešanas kārtību. Priekšlikumus koplīguma projektam rakstiski var iesniegt ikviens darbinieks.

!!! No 43 pašvaldībām (t.sk. izglītības pārvaldēm) vienošanās ir ar 21 (6 ģenerālvienošanās, 15 vienošanās).

!!! Lūgums paredzēt kādu īpašāku atbalstu tieši arodbiedrības biedriem, kuri veicina pilsonisko līdzdalību, sociālo dialogu, panāk uzlabojumus darba vidē, lielāku IIN iemaksu pašvaldību budžetā, panākot pedagogu darba samaksas paaugstināšanu nacionālā līmenī.

NO VISĀM ORGANIZĀCIJĀM 69% NOSLĒGTI KOPLĪGUMI

2. Veselības apdrošināšana izglītības nozares darbiniekiem pašvaldībās:

20 pašvaldībās IR «+»

1. Bauskas novads;
2. Daugavpils valstspilsēta;
3. Dienvidkurzemes novads;
4. Gulbenes novads;
5. Jelgavas novads;
6. Jūrmalas valstspilsēta;
7. Kuldīgas novads;
8. Ķekavas novads;
9. Liepājas valstspilsēta;
10. Limbažu novads;
11. Mārupes novads;
12. Ogres novads;
13. Olaines novads;
14. Ropažu novads;
15. Salaspils novads;
16. Saulkrastu novads;
17. Smiltenes novads;
18. Valmieras novads;
19. Ventspils valstspilsēta;
20. Aizkraukles novads (no maija).

7 pašvaldībās DAĻĒJI «/»

1. Augšdaugava novads;
2. Ādažu novads;
3. Cēsu novads;
4. Jēkabpils novads;
5. Rīgas valstspilsēta;
6. Tukuma novads;
7. Jelgavas valstspilsēta

16 pašvaldībās NAV «-»

1. Alūksnes novads;
2. Balvu novads;
3. Dobeles novads;
4. Krāslavas novads;
5. Ludzas novads;
6. Līvānu novads;
7. Madonas novads;
8. Preiļu novads;
9. Rēzeknes novads;
10. Rēzeknes valstspilsēta;
11. Saldus novads;
12. Siguldas novads;
13. Talsu novads;
14. Valkas novads;
15. Varakļānu novads;
16. Ventspils novads.

Jautājumi, par kuriem lūdzam izglītības pārvalžu atbalstu:

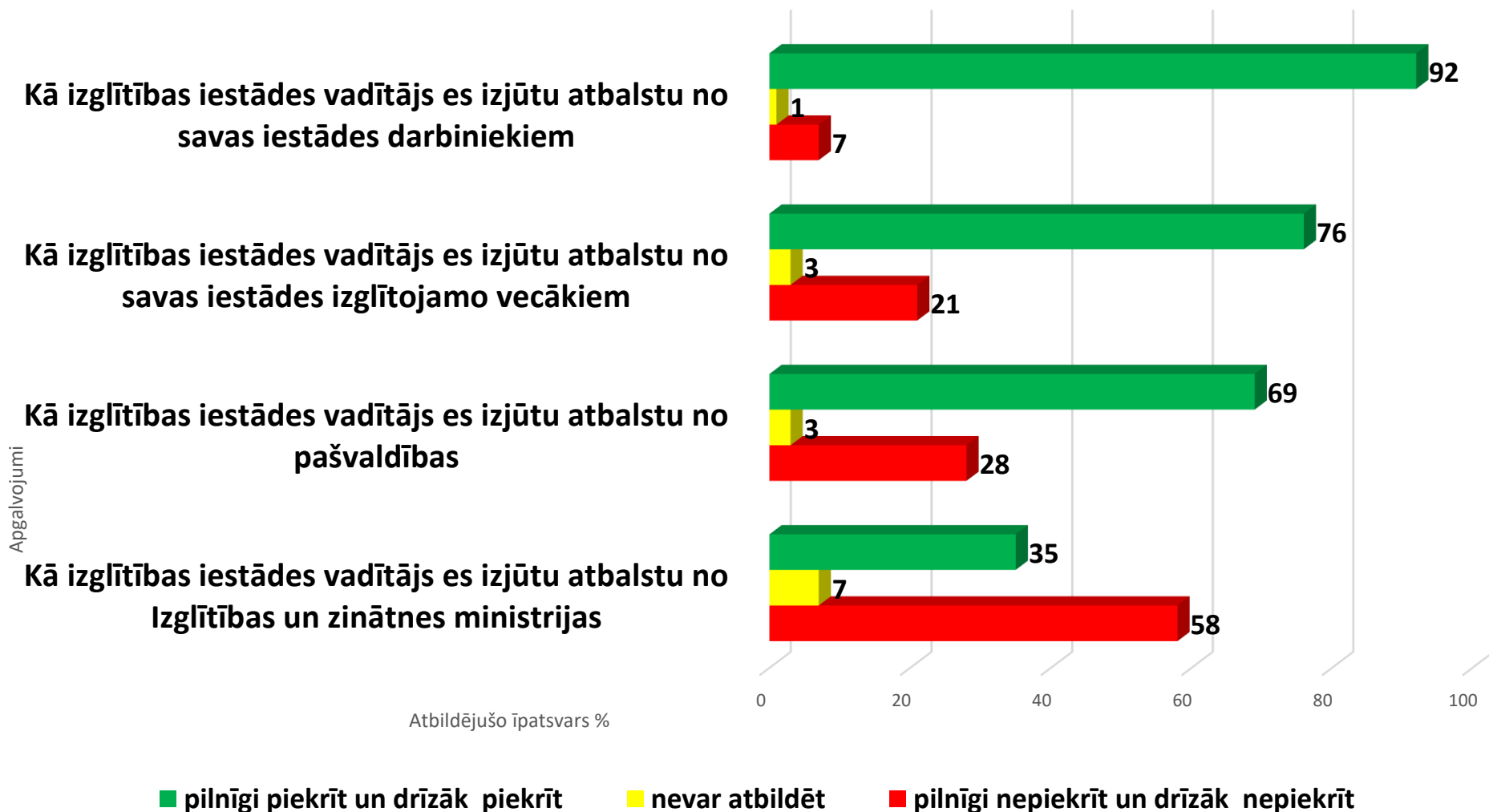
3. Pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu nevienlīdzības novēršana:

- grozījumi Izglītības likumā par daļēju darba samaksas nodrošināšanu no valsts budžeta;
- zemākās darba algas likmes paaugstināšana no 01.09.2022. un 01.01.2023.;
- darba slodze 30/10 vai 32/8;
- pieteikums Satversmes tiesai;
- divi pedagogi un viens vai divi skolotāju palīgi, nepieļaujot modeli – viens pedagogs un divi skolotāju palīgi;
- atbalsts protesta akcijām, ja LIZDA Padome par tādām lems.

!!! Eiropas Komisijas pētījums [Early childhood education and care - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/11111111-1111-1111-1111-111111111111)

Jautājumi, par kuriem lūdzam izglītības pārvalžu atbalstu:

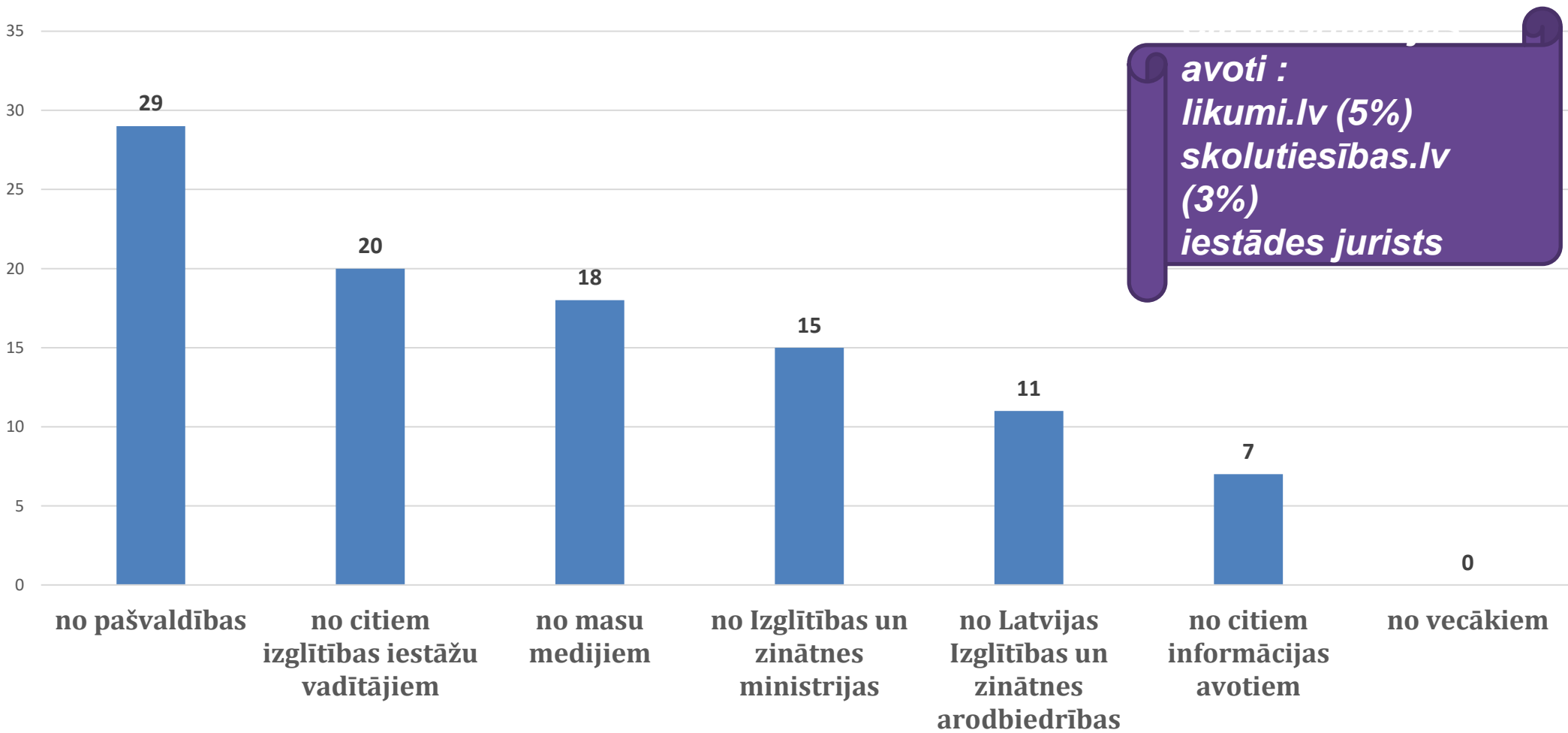
4. Atbalsts izglītības iestāžu vadītājiem.

Izglītības iestāžu vadītāju viedoklis par izglītības iestādes vadītāju atbalstu no iesaistītajām/ieinteresētajām pusēm (% , n=575)

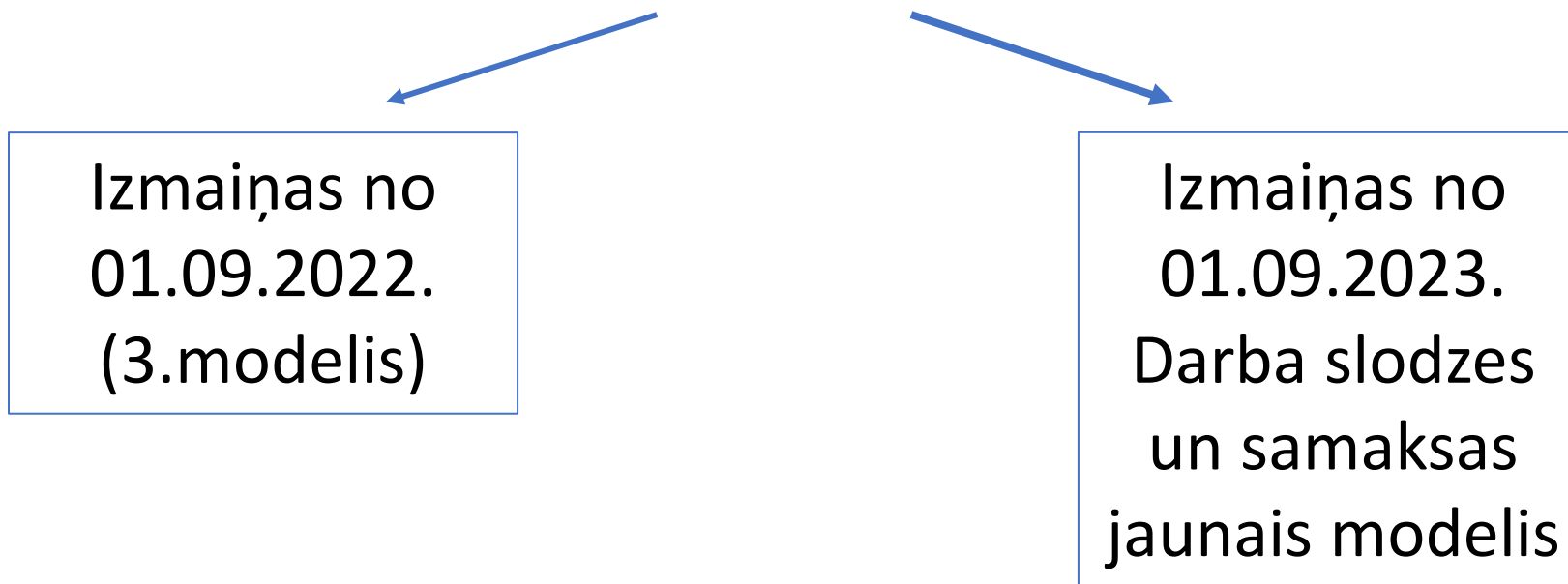
Informācijas avoti, no kuriem visbiežāk Izglītības iestāžu vadītāji saņem skaidrojumu/atbalstu juridiskajos jautājumos par izmaiņām normatīvajos aktos (% , n=575)

avoti :
likumi.lv (5%)
skolutiesibas.lv (3%)
iestādes jurists

Jautājumi, par kuriem lūdzam izglītības pārvalžu atbalstu:

5. Pedagogu darba slodzes un samaksas sistēmas pilnveide.

!!! Zaudējumi, ieviešot 3.modeli no 01.09.2022., tiks kompensēti tikai vienu gadu.

??? Kad tiks salāgots 3.modelis ar jauno darba slodžu un atalgojuma modeli.

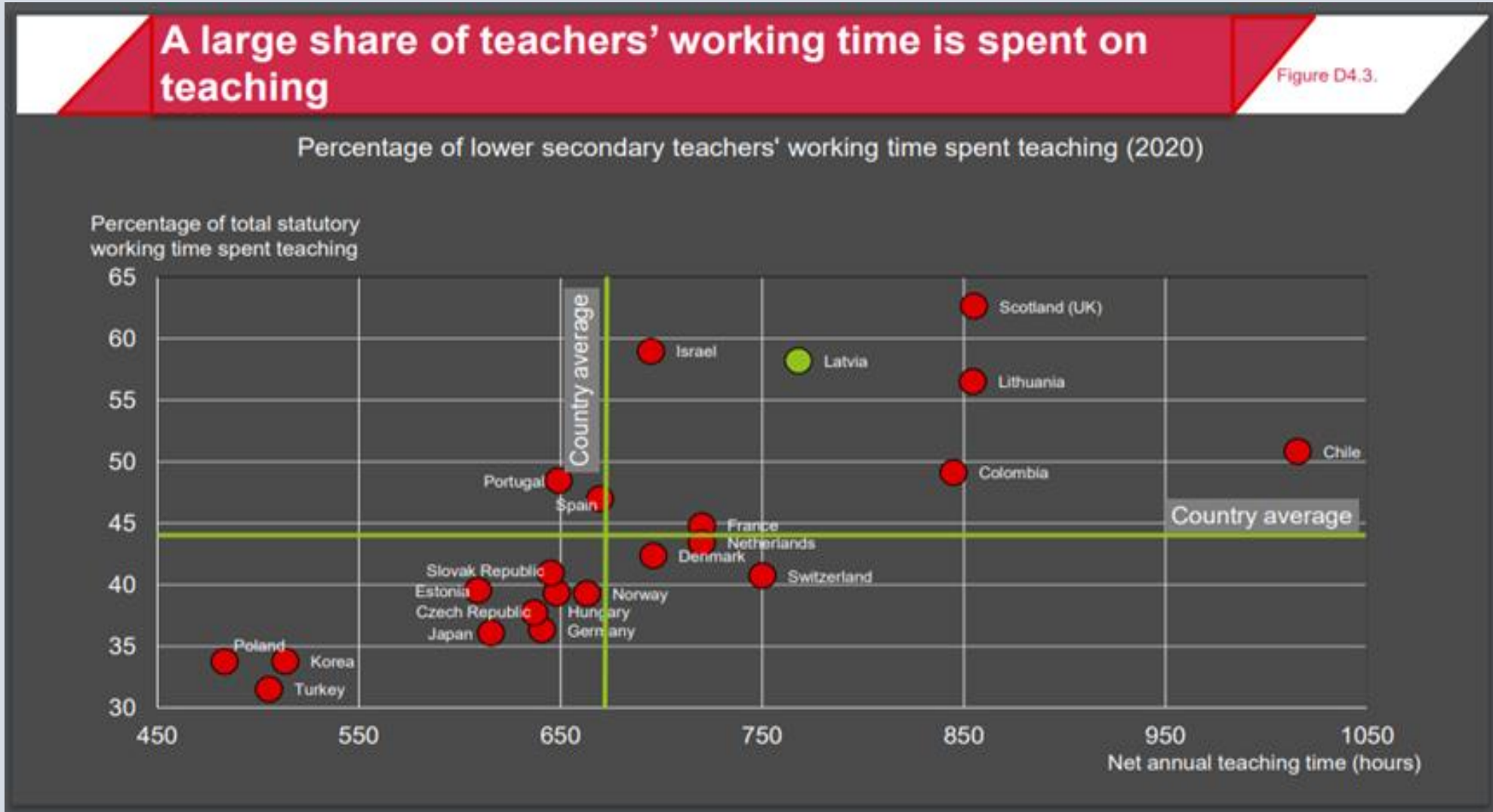

LIZDA prasības par jauno slodžu un atalgojuma modeli:

- LIZDA un citu darba grupas pārstāvju prasība līdz maija sākumam iesniegt darba grupas rezultātus. 2023.gada un vidēja termiņa budžetā paredzēt finansējumu.
- NTSP sēdē 21.04.2022. noteikt termiņu, līdz kuram tiek apstiprināts pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiks.
- Par bāzes summu atalgojuma palielināšanai izmantot ne vecākus datus par 2021.gadu.
- Precizēt metodiku no skolēnu skaits/skolotāju skaits uz skolēnu skaits/likmju skaits.
- Slodzes sadalījuma principi:
  - no 01.09.2023. līdz 65% kontaktstundas/35% citi pienākumi;
  - no 01.09.2024. līdz 60% kontaktstundas/40% citi pienākumi.
- Klases audzināšana iekļauta slodzē.
- Darba slodzes un darba algas palielināšanā iekļaut visus pedagogus, sākot no PII līdz AII pakāpei.
- Mainīt principus par mērķdotācijas aprēķina termiņu, lai pedagogi laicīgi zina savu darba slodzi un algu.

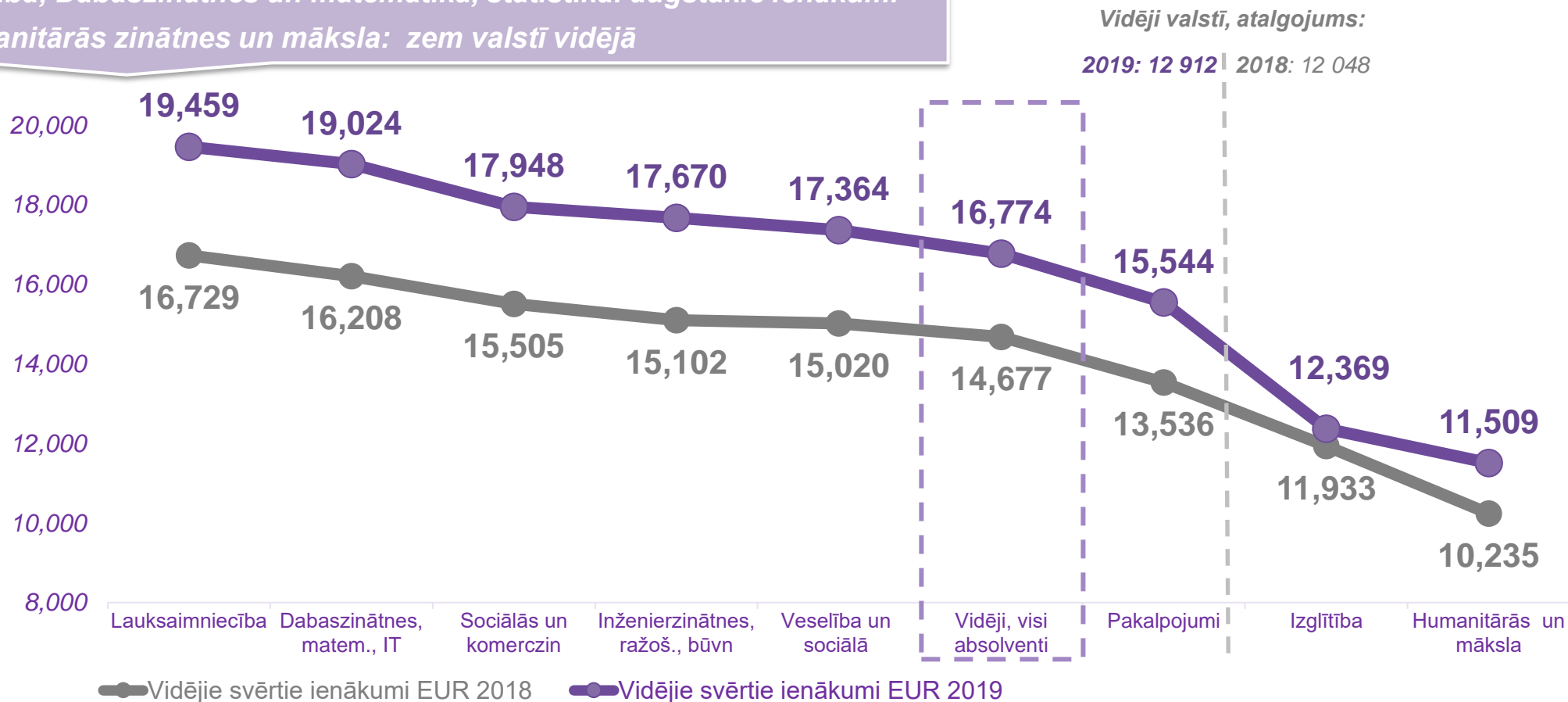

Pedagogi Latvijā, salīdzinot ar citām valstīm, strādā lielāku kontaktstundu skaitu nekā vidēji OECD valstīs.

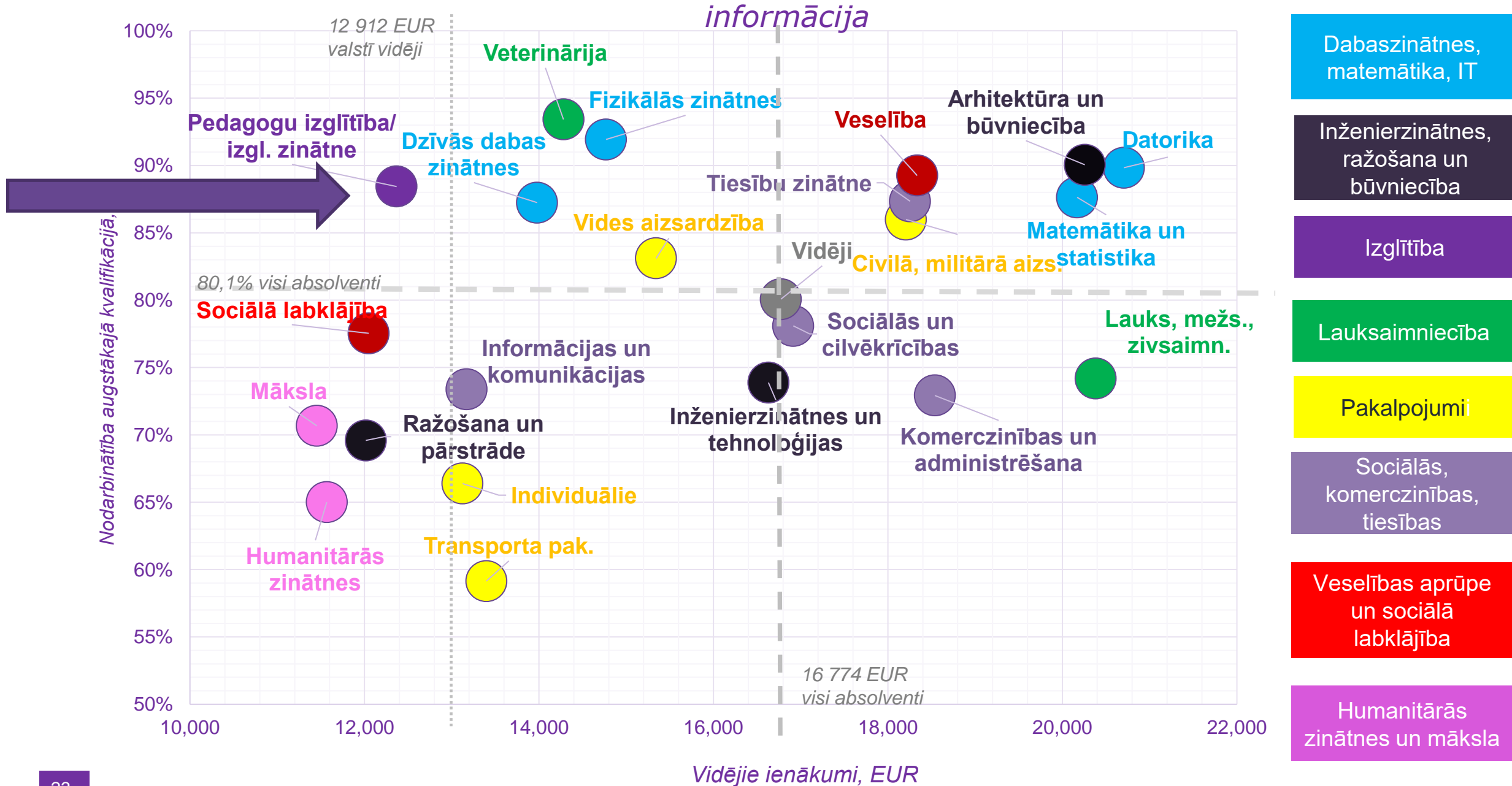
IENĀKUMI, TEMATISKĀS GRUPAS (ABU GADU ABSOLVENTI) IZM informācija

Lauksaimniecība; Dabaszinātnes un matemātika, statistika: augstākie ienākumi
Izglītība; Humanitārās zinātnes un māksla: zem valstī vidējā

Valstī vidēji: <https://www.csb.gov.lv/>. Informatīvs un indikatīvs salīdzinājums; lai salīdzinājums būtu korekts, jāņem vērā gan inflācija (piemēram, 2019. gadā 2,8 %), gan vidējo ienākumu, gan nodarbināto īpatsvaru aprēķina metodoloģijas atšķirības absolventu datu kopā un valsts mērogā, gan tautsaimniecības nozaru specifika.

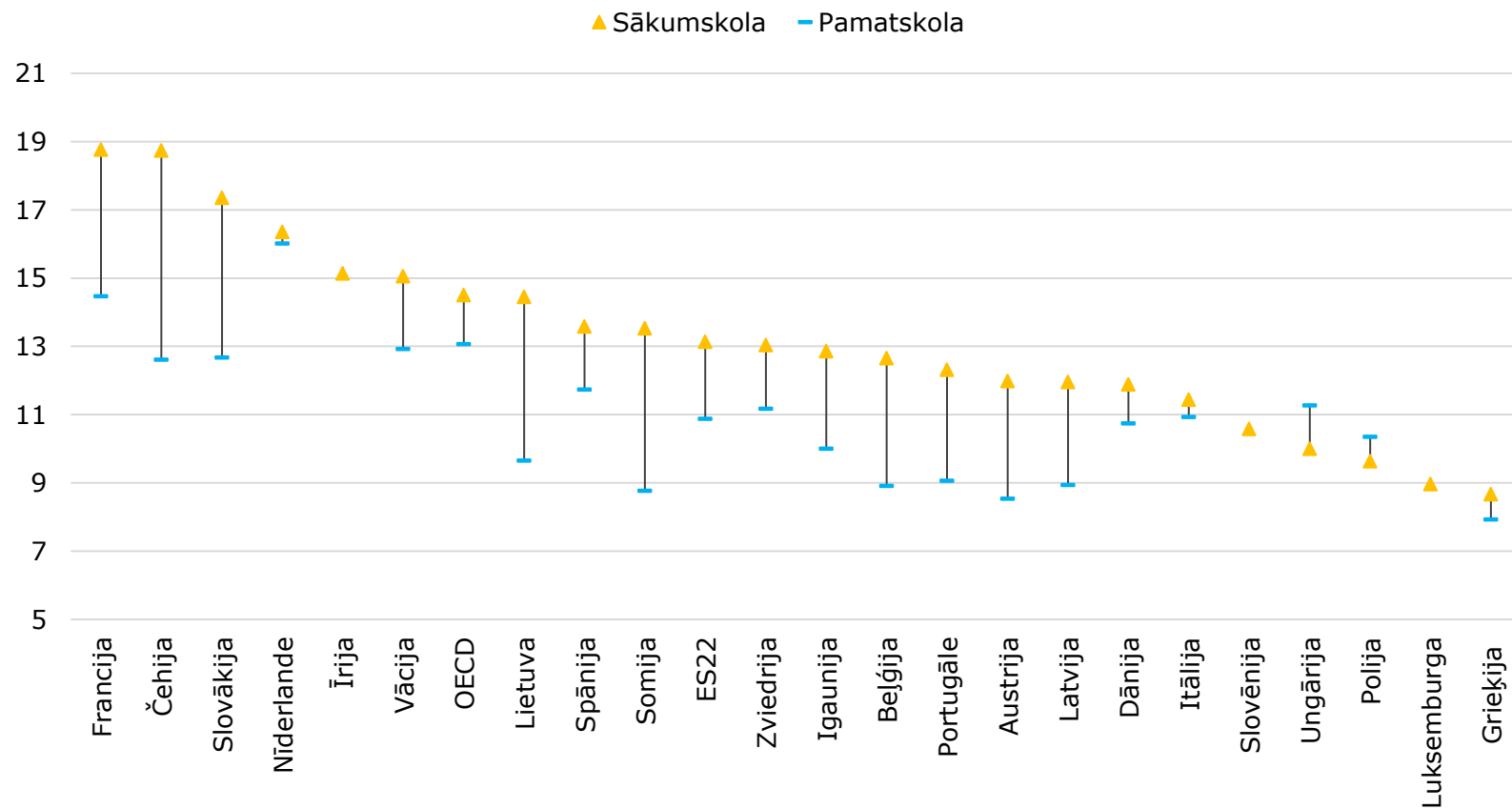
Nodarbinātība augstākajā kvalifikācijā un ienākumi: tematisko jomu pozicionējums, 2019. taksācijas gads (2017., 2018.g. absolventi), IZM

Izglītības un zinātnes
ministrija

Proporcija skolēns/skolotājs ES dalībvalstīs

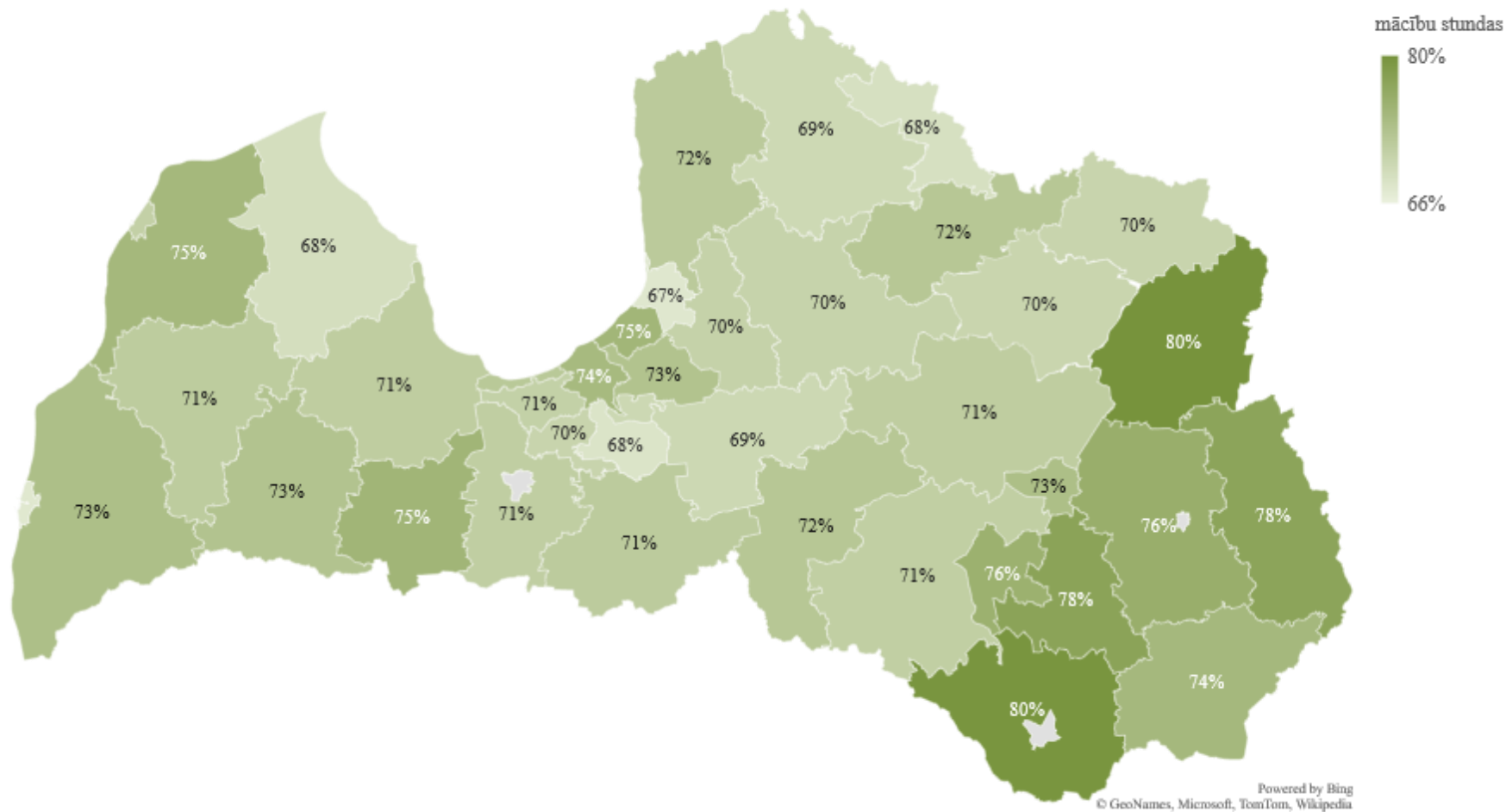

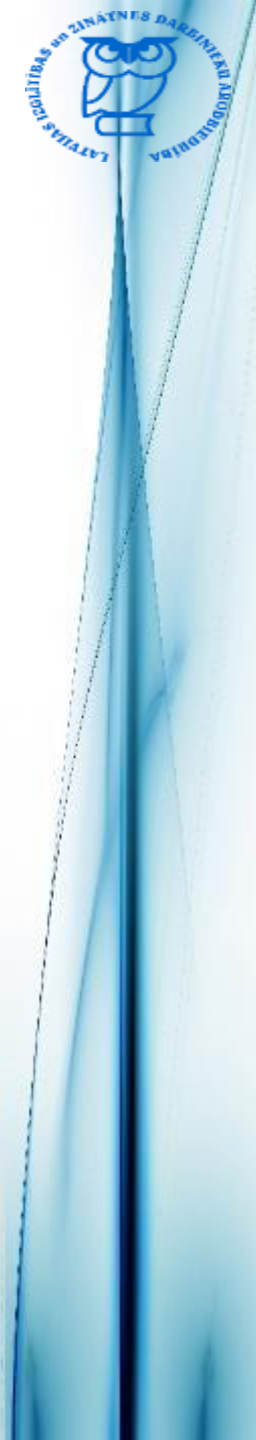
Izglītības un zinātnes
ministrija

Mācību stundu vidējais īpatsvars slodzē ir 72% no
vidēji 24,56 st. slodzes

Mācību stundu īpatsvars slodzē

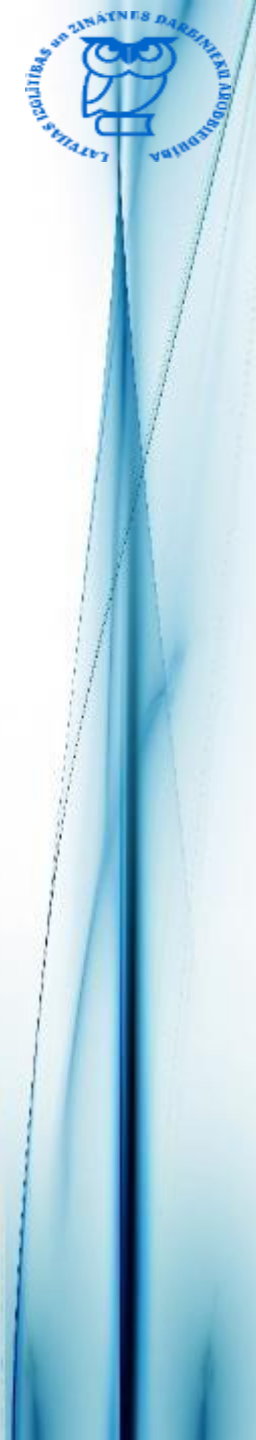

Lietuvas prakse:

- Pedagogu darba samaksas paaugstināšana noteikta nacionāla līmeņa ģenerālvienošanās, ko paraksta ministru prezidents un Lietuvas arodbiedrību konfederācija.
- Pedagogu darba samaksas paaugstināšana noteikta nozares līmeņa ģenerālvienošanās, ko paraksta nozares ministrs un nozares arodbiedrības.
- Īpašs, papildus atbalsts arodbiedrības biedram:
  - piešķir divas papildu dienas apmaksāta ikgadējā atvaļinājuma pašizglītībai;
  - tiesības līdz 5 darba dienām veselības uzlabošanai, izmaksājot vidējo algu;
  - arodbiedrību sapulču veikšanai un viņu pienākumu pildīšanai 72 darba stundas gadā, kas tiek apmaksātas;
  - tiek piešķirtas trīs papildus ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma dienas, kuras izmanto skolēnu (studentu) brīvlaikā;
  - tiesības saņemt 2 darba dienas veselības uzlabošanai, izmaksājot savu vidējo algu u.c.
- Katru gadu palielina algu par 10% un algas apmērs jāsasniedz 130% no vidējās algas valstī.
- Līdz 2022.gada 1.septembrim jāizveido darba grupa, kas izstrādā aroda pensijas saņemšanas noteikumus.

Lietuvas prakse:

- Sadarbības ietvaros paredzēts veicināt skolu tīkla optimizāciju un pilnveidot noteikumus skolu tīkla izveidei ar formālās izglītības programmām. Nodrošināt izglītības pieejamību un sasniegt izglītības kvalitāti, noteikt atbilstošu maksimālo un minimālo skolēnu skaitu klasē.
- Atbalsta pasākumi, lai veicinātu iesācēju skolotāju pieņemšanu darbā skolās;
- Palielina netiešo darba stundu pedagogiem, kuri strādā pirmsskolas un pirmsskolas izglītības programmās no 3 uz 6 stundām nedēļā, nepalielinot kopējo 36 stundu skaitu nedēļā. Netiešais darbs no 2022. gada 1. septembra - 4 stundas, no 2023.g 1. septembra - 5 stundas, no 2024.g 1. septembra - 6 stundas;
- Līdz 2022. gadam 31. decembrim valstis izstrādā skolotāju atalgojuma modeli, pamatojoties uz “pamatalgas” piemērošanu, kas saistīta ar skolotāju karjeras modeli;
- Pilnveido pedagogu darba samaksas sistēmu, pārskata pedagogu atestāciju regulējošos tiesību aktus, saskaņot to grozījumus ar Arodbiedrībām;
- Tiek palielinātas algas arī izglītības iestāžu vadītājiem, vietniekiem.
- Veidojot valsts budžetu attiecīgajam gadam, ierosināt attiecīgajām institūcijām ik gadu palielināt izglītības finansējumu, sasaistot to ar reālo IKP pieaugumu, lai līdz 2030.gadam valsts izdevumi izglītībai būtu vismaz 6 procenti no IKP;

Jautājumi pārdomām par Latvijā plānoto jauno slodžu un atalgojuma modeli:

1. Vai reformai jābūt, kas uzlabo vai pasliktina nodarbinātību pedagogiem?
2. Vai jaunais modelis veicinās nodarbinātības stabilitāti? Vai ievēroti elastrošības principi?
3. Vai skolu tīkls netiek optimizēts? Vai pirmsskolas izglītības iestāžu ir par daudz?
4. Vai pedagogu darba slodze ir sabalansēta?
5. Vai pedagogiem jāturpina risināt vakanču problemātiku, pārslogojot sevi un pasliktinot savu veselību?
6. Vai vidējā alga valstī samazinās?
7. Vai cenas kļuvušas zemākas, lai nepalielinātu algu? Kāda inflācija tiek prognozēta?

Jautājumi pārdomām:

8. ~ 50% no atalgojuma atgūst valsts kopējā budžetā (~30% darba ņēmēja nodokļi, ~ 21% PVN, ko samaksā iegādājoties preces, pakalpojumus).

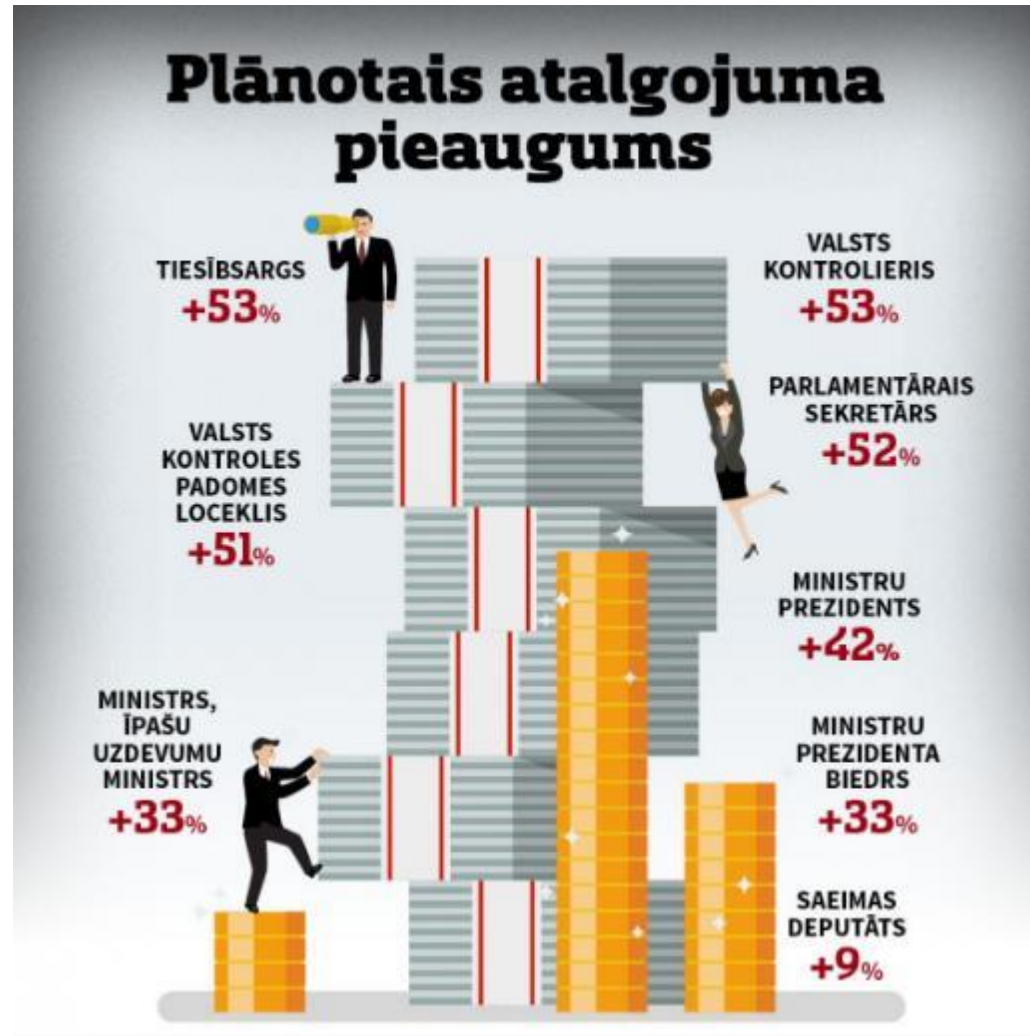
9. Vai 2008.gada algu samazinājums kompensēts ar algas paaugstināšanu? Algas izglītības nozarē krīzes laikā samazināja par 20%-40%. Visus šos gadus tās paliek ievērojami zem vidējās algas tautsaimniecībā.

10. Vai valsts un pašvaldību darbiniekiem atalgojums palielināsies 2023.gadā 9-53%, ņemot vērā amatu?

11. Vai izglītība ir tiešām prioritāte Latvijā nacionālā līmenī? Vai tā ir prioritāte reformu veikšanai bez atbilstošiem resursiem vai tomēr būtu jābūt reformām ar atbilstošiem resursiem?

Solidaritāte? Finansējuma trūkums?

Likumā “Par valsts budžetu 2022. gadam”, “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024. gadam” paredzēts paaugstināt valsts amatpersonām atalgojumu no 9% līdz 53%.

Jautājumi, par kuriem lūdzam izglītības pārvalžu atbalstu:

7. Atbalstīt grozījumus Izglītības likumā, lai mazinātu vardarbību pret izglītības iestāžu darbiniekiem.

Rosina iestāties pret emocionālu un fizisku vardarbību pret pedagogiem – LIZDA

8. Nepieļaut grozījumus Pašvaldību likumā, kas paredz atklātos konkursus uz visiem amatiem izglītības iestādēs. Likumprojekts ir otrajā lasījumā. Izglītības iestāžu vadītāji vērš uzmanību uz resursu trūkumu atklātu konkursu organizēšanai – LIZDA

9. Piedalīties pašvaldību aptaujā, lai izstrādātu jauno pedagogu atbalsta sistēmu Latvijā. Tiks veikta aptauja ERASMUS+ projekta ietvaros Lietuvā, Polijā un Čehijā. Veikta aptauja par jauno pedagogu atbalstu (814 respondenti)-jaunie pedagogi.

10. Aktualizēt vakanču problemātiku, atbalstīt izstrādāto vakanču mazināšanas plāna īstenošanu. Maijā paredzēts izskatīt atkārtoti Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā.

Jautājumi, par kuriem lūdzam izglītības pārvalžu atbalstu:

11. Pieejamāki un kvalitatīvāki profesionālās pilnveides kursi pedagogiem.

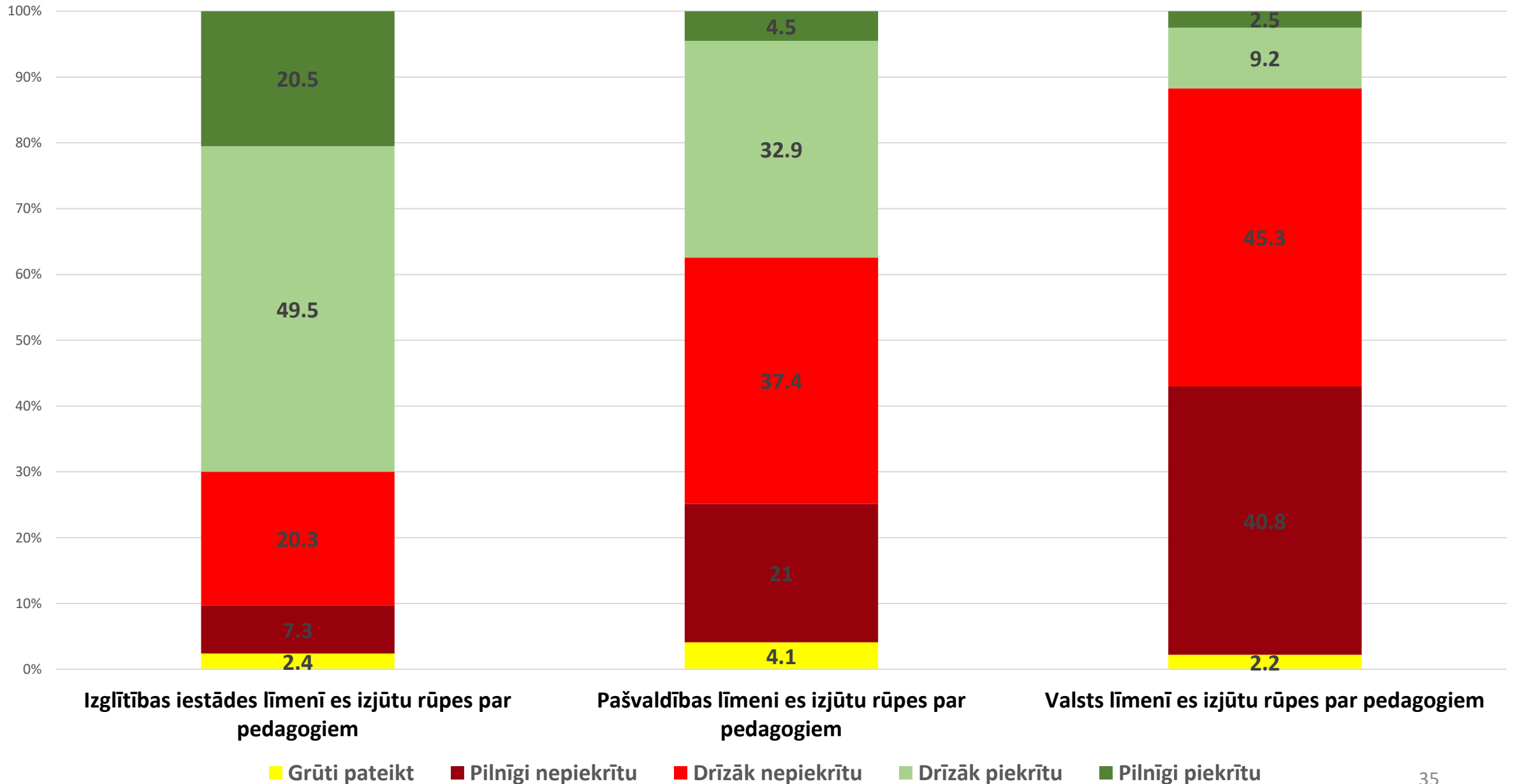
12. Analizēt iespējamās vakances, kas var rasties sadarbības sertifikātu prasības dēļ, jo daudziem nav balstvakcīna. ETUCE aptauja: no 41 valsts tikai 8 tiks uzturēta prasība par sertifikātiem, t.sk., Latvijā, Austrijā, Albānijā, Armēnijā, Itālijā, Kazahstānā, Ukrainā, Tadžikistānā. [Aptauja: izglītības nozarē strādājošajiem obligātā vakcinācija piemērota tikai 8 no 41 ETUCE valstīm - LIZDA](#)

13. Nepieļaut obligātu CE prasību STEM mācību priekšmetos, kamēr nav nepieciešamais atbalsts un resursi izglītības iestādēm. CE rezultāti ietekmēs OCE indeksu, kas savukārt ietekmēs mērķdotācijas apmēru (MK not.nr. 583.). Priekšlikums ieviest diagnosticējošos darbus.

14. Veicināt piemaksu piešķiršanu par darbu Covid-19 ārkārtas situācijas laikā.

15. Informēt LIZDA teritoriālo arodorganizāciju priekšsēdētājus, ja nepieciešams atbalsts Ukrainas pedagogiem, tehniskajiem darbiniekiem, kuri ir Latvijā.

Pedagogu darba dzīves kvalitāte sociālā dialogā iesaistīto kontekstā (% , n=10077)

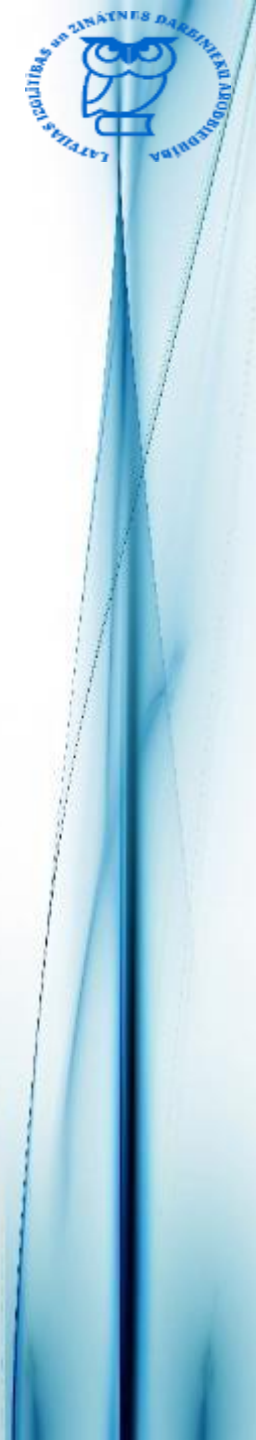
Sociālajam dialogam starp sociālajiem partneriem jābūt kā dejai, nevis kā cīņai boksa ringā.

Kopā mēs varam Latvijā iedzīvināt Ziemeļvalstu sociālā dialoga kultūru, kas balstās uz cieņu, uzticēšanos, procesu caurspīdīgumu!

Ziemeļvalstu arodbiedrību modelis balstās uz trim pīlāriem – ekonomisks menedžments, nodrošināts darba un privātās dzīves līdzsvars un sabiedrības labklājība, ko caurvij spēcīga sadarbība.

“Pa vienam mēs lūdzam, kopā panākam!”

Aicinām izglītības pārvalžu vadītājus
un darbiniekus iestāties LIZDA!

<https://www.lizda.lv/biedriem/ka-klut-par-biedru/>

Paldies par uzmanību!

